

Wyroby budowlane – legalne wprowadzenie do obrotu

Construction products – legal placing on the market



dr hab. inż. Jacek Szer, prof. PŁ

Politechnika Łódzka, Wydział Budownictwa,
Architektury i Inżynierii Środowiska,
jacek.szer@p.lodz.pl
ORCID: 0000-0002-7830-2952



mgr inż. Tadeusz Matras

Polskie Centrum Akredytacji,
ORCID: 0009-0006-5418-0985

Streszczenie

Bezpieczeństwo i jakość wyrobów budowlanych to czynniki, które determinują prowadzenie zakrojonych na szeroką skalę działań zarówno w sferze standaryzowania wymagań oraz metod badań wyrobów, jak i regulacji prawnych określających zasady oraz warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych. Na rynku Unii Europejskiej i w poszczególnych krajach członkowskich funkcjonują prawnie usankcjonowane systemy oceny zgodności wyrobów budowlanych, które angażują laboratoria badawcze, jednostki certyfikujące, w tym jednostki notyfikowane działające na rzecz wykazania i potwierdzenia spełnienia przez wyroby budowlane ustalonych wymagań decydujących o ich jakości oraz bezpieczeństwie.

Stosowane systemy oceny zgodności bazują w pełni na infrastrukturze jakości, którą tworzą: metrologia, normalizacja, nadzór rynku i akredytacja. Szczególna rola w odniesieniu do systemów oceny zgodności jest powierzona akredytacji, która w sposób niezależny i bezstronny ocenia, a także wykazuje kompetencje laboratoriów oraz jednostek certyfikujących, w tym notyfikowanych, do określonych działań technicznych w obszarze weryfikacji wyrobów budowlanych. Akredytacja daje przedsiębiorcom, organom regulacyjnym, a w końcowym efekcie konsumentom zaufanie do jakości i bezpieczeństwa wyrobów budowlanych, które są objęte akredytowanymi formami oceny zgodności.

Słowa kluczowe wyroby budowlane, certyfikacja, akredytacja, bezpieczeństwo

Abstract

The safety and quality of construction products are factors that determine large-scale actions, both in terms of standardisation requirements and product testing methods, and in terms of legislation that defines the principles and conditions for the marketing of construction products. In the markets of the European Union and in the individual Member States, there are legally sanctioned conformity assessment systems of construction products, involving testing laboratories, certification bodies, including Notified Bodies, which act to demonstrate and confirm that certain construction products meet the established requirements that determine their quality and safety.

The existing conformity assessment systems are fully based on a quality infrastructure consisting of metrology, standardisation, market surveillance and accreditation. A specific role in conformity assessment systems is assigned to accreditation, which independently and impartially assesses and demonstrates the competence of laboratories, certification bodies, including notified bodies for specific technical activities in the field of construction products. Accreditation gives confidence to businesses and regulators, and ultimately to consumers, in the quality and safety of construction products covered by accredited forms of conformity assessment.

Keywords construction products, certification, accreditation, safety

WPROWADZENIE

Wyroby budowlane przeznaczone do zastosowania w obiektach budowlanych (domy, biurowce, hale, drogi, tunele itp.) to najbardziej rozpowszechnione na świe-

cie produkty, które mają szczególne znaczenie z punktu widzenia ochrony interesu publicznego w takich dziedzinach jak zdrowie, bezpieczeństwo oraz ochrona konsumentów i środowiska.

Mając na uwadze szczególne znaczenie i wpływ wyrobów budowlanych na ogólnie rozumiany interes publiczny oraz zakres i różnorodność tych wyrobów, podejmowanych jest wiele przedsięwzięć



zarówno w obszarze normalizacji, jak i przepisów prawa, mających na celu zapewnienie, aby obiekty budowlane, w których produkty te zostały użyte, spełniały odpowiednie i obowiązujące wymagania. Na terenie Unii Europejskiej utworzono dedykowany wyrobom budowlanym system prawny, który określa wymagania dla obiektów budowlanych, a pośrednio również dla samych wyrobów. System ten definiuje ponadto zadania i zakres zaangażowania zainteresowanych stron, w szczególności producentów, oraz rolę europejskiej infrastruktury jakości, obejmującej normalizację, metrologię, akredytację i ocenę zgodności.

System europejski jest określony w rozporządzeniu (UE) nr 305/2011 (tzw. CPR) [1] i dotyczy zdefiniowanych w systemie rodzin wyrobów budowlanych i ich grup, dla których w zależności od ich zamierzonego zastosowania zapisano systemy oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych. System ten ustala, że wyroby budowlane przed wprowadzeniem do obrotu na terenie Unii Europejskiej są oceniane w aspekcie jakości i bezpieczeństwa – weryfikowane oraz potwierdzane w zakresie właściwości użytkowych i zgodności z wymaga-

niami w odniesieniu do dedykowanych norm zharmonizowanych lub zharmonizowanych specyfikacji technicznych opisanych w przepisach prawa.

System określony w rozporządzeniu [1] opiera się w szczególności na postanowieniach rozporządzenia (WE) nr 765/2008 [2], które dotyczą m.in. zasad znakowania wyrobów, w tym budowlanych, znakiem CE, a także definiuje zaangażowanie, rolę i zadania systemu oceny zgodności (jednostek oceniających zgodność) oraz powiązanego z nim systemu akredytacji. Należy przy tym zauważyć, że ocena zgodności i akredytacja jako elementy infrastruktury jakości stanowią podstawowe i kluczowe wsparcie dla systemu oceny oraz weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych, określonego w postanowieniach rozporządzenia [1].

Równoległe z europejskim systemem oceny właściwości użytkowych wyrobów budowlanych w poszczególnych krajach członkowskich mogą funkcjonować systemy krajowe, definiujące wymagania i zasady oceny technicznej wyrobów, które nie są objęte CPR. Systemy te, podobnie jak europejski, bazują na infrastrukturze jakości. W Polsce krajowy system oceny

zgodności wyrobów budowlanych jest zdefiniowany w ustawie o wyrobach budowlanych i odzwierciedla rozwiązania przyjęte w CPR.

SYSTEM OCENY ZGODNOŚCI W OBSZARZE WYROBÓW BUDOWLANYCH

Ocena zgodności odnosi się do szeroko rozumianych wyrobów, dla których funkcjonują wyspecyfikowane wymagania, i ma na celu wykazanie przez jednostki oceniające zgodności, że wymagania te są spełnione. Ocena ta polega na porównaniu cech produktu lub usługi z określonymi wymaganiami i standardami. Proces ten obejmuje m.in. badania laboratoryjne, certyfikacje oraz inspekcje. Dzięki temu systemowi klienci mogą mieć pewność, że produkt lub usługa spełniają określone standardy.

Badania i certyfikacja wyrobów budowlanych to podstawowe działania w obszarze oceny zgodności, które odgrywają kluczową rolę w zapewnieniu jakości, bezpieczeństwa oraz zgodności wyrobów z obowiązującymi normami i przepisami prawnymi. Proces oceny zgodności obejmuje kilka etapów, których głównymi elementami są badania laboratoryjne, certyfikacja wyrobu i zakładowej kontroli

produkcji, uwzględniająca okresowe inspekcje w zakładzie produkcyjnym. Procesy te prowadzą do uzyskania dla wyrobów odpowiednich certyfikatów stałości właściwości użytkowych lub zgodności zakładowej kontroli produkcji, a producentom umożliwiają wydanie deklaracji właściwości użytkowych.

Rozporządzenie [1] definiuje systemy realizowane z zaangażowaniem jednostek oceniających zgodność – notyfikowanych jednostek certyfikujących wyroby oraz laboratoriów badawczych. W Polsce podstawą notyfikacji jednostek jest akredytacja jednostki oceniającej zgodność w odpowiednim, tj. adekwatnym do notyfikacji, zakresie.

Akredytowane do celów notyfikacji jednostki certyfikujące wyroby i notyfikowane w zakresie udzielonej akredytacji realizują na potrzeby rozporządzenia [1] zadania przewidziane w systemach 1+, 1 oraz 2+ oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych.

Akredytowane do celów notyfikacji laboratoria badawcze, notyfikowane w zakresie udzielonej akredytacji, realizują na potrzeby rozporządzenia [1] zadania przewidziane w systemie 3 oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych.

18 grudnia 2024 r. w Dzienniku Urzędowym UE opublikowano Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/3110 [4] z dnia 27 listopada 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych zasad wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych oraz uchylenia rozporządzenia [1]. Rozporządzenie to stosuje się od dnia 8 stycznia 2026 r., przy czym część przepisów dotyczących m.in. wymagań dla obiektów budowlanych i wyrobów, systemów oceny i weryfikacji obowiązuje już od 8 stycznia 2025 r. Jednak rozporządzenie [1] będzie obowiązywać do 8 stycznia 2040 r., a wyroby budowlane dotychczas objęte jego przepisami będą stopniowo włączane do stosowania rozporządzenia [4], które określa roczny okres przejściowy dla rodziny lub kategorii wyrobów objętych obiema regulacjami. Po okresie przejściowym zastosowanie dla określonej rodziny lub kategorii wyrobów będą miały wyłączne przepisy [4].

BADANIA WYROBÓW BUDOWLANYCH

Jednym z głównych elementów oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych, przed ich wprowadzeniem na rynek, jest szereg badań potwierdzających te właściwości oraz zgodność z wymaganiami technicznymi, w tym

- badania chemiczne: analiza składu chemicznego materiału w celu wykrycia ewentualnych substancji szkodliwych;
- badania ogniowe: sprawdzenie reakcji materiału na ogień oraz jego odporności ogniowej.

Laboratoria badawcze przeprowadzają badania próbek wyrobów budowlanych, które powinny być reprezentatywne dla danego typu tych wyrobów. Przy czym, zgodnie z postanowieniami rozporządzenia [1], pobieranie próbek do badań na potrzeby oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych jest realizowane przez same laboratoria lub producenta, w zależności od systemu oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych.

Wyniki badań dostarczane przez kompetentne akredytowane laboratoria, spełniające wymagania PN-EN ISO/IEC 17025 [5], są uzyskiwane z zastosowaniem metod badań odpowiednich (w pełni przydatnych) do tego, aby można było wyznaczyć określone właściwości przedmiotu badań. Wyniki te charakteryzują się spójnością pomiarową (pomiaru wykonano wzorcowanymi przyrządami) i mają wyznaczoną (ocenioną) niepewność pomiaru. Taki wynik, w nomenklaturze normy [5], jest określany jako ważny, co oznacza, że może być użyty jako w pełni miarodajny i wiarygodny do weryfikacji zgodności danej właściwości z wymaganiem lub specyfikacją wymagań.

W ramach systemu 3, do celów wydania deklaracji właściwości użytkowych, badania wyrobów budowlanych wykonuje notyfikowane laboratorium badawcze – akredytowane w zakresie obejmującym właściwe do celów certyfikacji badania.

W systemach 1+ i 1 za wykonanie badań wyrobów budowlanych do celów wydania certyfikatu ich właściwości użytkowych odpowiada notyfikowana jednostka – akredytowana jednostka certyfikująca w zakresie akredytacji obejmującym właściwe certyfikacje wyrobów budowlanych. W tym przypadku przedmiotowe badania mogą być realizowane przez laboratorium własne jednostki lub przez laboratorium podwykonawcy, które spełnia mające zastosowanie wymagania normy [5] oraz [1].

Kluczowym elementem w procesie oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych jest certyfikacja wyrobu lub zakładowej kontroli produkcji.

Postanowienia Rozporządzenia delegowanego Komisji (UE) 2024/2769 [3] dodatkowo wprowadzają w odniesieniu do zasadniczych charakterystyk dotyczących zrównoważenia środowiskowego nowy system 3+ oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych. Przewidziane w systemie 3+ dla jednostki notyfikowanej zadania będą realizowane przez akredytowane do celów notyfikacji jednostki weryfikujące i walidujące, notyfikowane w zakresie udzielonej akredytacji.

w ramach tzw. badania typu (zgodność z wymaganiami dla wcześniej określonego typu i kategorii wyrobu). Są one przeprowadzane przez laboratoria o potwierdzonych kompetencjach, w tym akredytowane laboratoria badawcze, i mogą obejmować poniższe eksperymenty:

- badania mechaniczne: ocena wytrzymałości na ściskanie, rozciąganie czy zginanie;
- badania fizyczne: określenie parametrów takich jak gęstość, nasiąkliwość czy przewodność cieplna;



Rozporządzenie [1] w przypadkach, gdy jest to uzasadnione względami technicznymi, ekonomicznymi lub logistycznymi, dopuszcza wykonanie badań z wykorzystaniem wyposażenia spoza laboratorium jednostki (np. na wyposażeniu badawczym producenta lub innego laboratorium).

Jednocześnie postanowienia [1] umożliwiają w przypadkach przewidzianych w zharmonizowanych specyfikacjach technicznych zastosowanie w ocenie stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych obliczeń i/lub danych tabelarycznych i/lub dokumentacji opisowej wyrobu. Wtedy notyfikowane laboratorium lub laboratorium notyfikowanej jednostki certyfikującej stosują zasady określone w wymaganiach normy [5] dla przypadku wykorzystania w badaniach metod obliczeniowych.

CERTYFIKACJA WYROBÓW BUDOWLANYCH I ZAKŁADOWEJ KONTROLI PRODUKCJI

Kluczowym elementem w procesie oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych jest certyfikacja wyrobu lub zakładowej kontroli pro-

dukcji. Certyfikację taką przeprowadzają kompetentne, akredytowane do celów notyfikacji jednostki certyfikujące wyroby. Wydają one certyfikaty stałości właściwości użytkowych wyrobu lub certyfikat zgodności zakładowej kontroli produkcji, w zależności od przyjętego systemu oceny i weryfikacji wyrobu budowlanego, m.in. w oparciu o:

dla Systemu 1+:

- oceny właściwości użytkowych wyrobu na podstawie badania typu (w tym pobierania próbek), obliczeń typu, tabelarycznych wartości lub dokumentacji opisującej ten wyrób;
- wstępną inspekcję zakładu produkcyjnego i zakładową kontrolę produkcji;
- nadzór zakładowej kontroli produkcji, w tym okresowe inspekcje w zakładzie produkcyjnym;
- kontrolne badania próbek pobranych przed wprowadzeniem wyrobu do obrotu;

dla Systemu 1:

- oceny właściwości użytkowych wyrobu na podstawie badania typu (w tym pobierania próbek), obliczeń typu, tabelarycznych wartości lub dokumentacji opisującej ten wyrób;

- wstępną inspekcję zakładu produkcyjnego i zakładową kontrolę produkcji;
- nadzór zakładowej kontroli produkcji, w tym okresowe inspekcje w zakładzie produkcyjnym;

dla Systemu 2+:

- wstępną inspekcję zakładu produkcyjnego i zakładową kontrolę produkcji;
- nadzór zakładowej kontroli produkcji, w tym okresowe inspekcje w zakładzie produkcyjnym.

ZAKRES I ZNACZENIE CERTYFIKACJI REALIZOWANEJ PRZEZ JEDNOSTKI NOTYFIKOWANE

Proces badań i certyfikacji wyrobów budowlanych jest kluczowy dla zapewnienia bezpieczeństwa oraz jakości w budownictwie. Producenci powinni dążyć do uzyskania odpowiednich certyfikatów, a konsumenci i inwestorzy zwracać uwagę na dokumenty potwierdzające zgodność wyrobów z obowiązującymi normami – nie tylko tam, gdzie wymóg ten wynika z przepisów prawa, ale również w obszarach, w których certyfikacja nie jest prawnie wymagana. Tylko w ten sposób można zapewnić trwałość i bezpieczeństwo realizowanych inwestycji budowlanych.



W procesie zamówień publicznych certyfikaty oraz deklaracje zgodności odgrywają istotną rolę, gdyż potwierdzają spełnienie przez oferowane wyroby określonych standardów jakości i bezpieczeństwa. Zamawiający mogą wymagać od wykonawców przedstawienia odpowiednich certyfikatów, co ma na celu zapewnienie wysokiej jakości realizowanych inwestycji.

Jednostki notyfikowane odgrywają kluczową rolę w procesie oceny zgodności i certyfikacji wyrobów nie tylko budowlanych, zapewniając, że produkty te spełniają wymagania określone w unijnych dyrektywach i rozporządzeniach. Są to niezależne organizacje wyznaczone przez państwa członkowskie i zaakceptowane przez Komisję Europejską, odpowiedzialne za przeprowadzanie procedur oceny zgodności w zakresie przyznanej notyfikacji.

Jednostki notyfikowane realizują obiektywną, niezależną ocenę i weryfikację stałości właściwości użytkowych w oparciu o badania, a także testy wyrobów obejmujące również badania próbek według ustalonego planu. Jednostki te są odpowiedzialne za certyfikację wyrobu lub zakładową kontrolę produkcji, albo za oba te elementy systemu

oceny zgodności i prowadzą ciągły nadzór, ocenę oraz proces akceptacji zakładowej kontroli produkcji, aby upewnić się, że producent utrzymuje zgodność z wymaganiami.

Należy podkreślić, że kluczowym elementem harmonizacji oceny wyrobów budowlanych w Unii Europejskiej jest obowiązek współpracy notyfikowanych jednostek z organami notyfikującymi, organami nadzoru rynku oraz innymi jednostkami notyfikowanymi w ramach oceny zgodności realizowanej na potrzeby rozporządzenia [1], co zapewnia spójność i skuteczność całego procesu.

Dzięki działalności jednostek notyfikowanych wyroby budowlane oznaczone znakiem CE mogą być swobodnie wprowadzane do obrotu na terenie Unii Europejskiej, co przyczynia się do harmonizacji rynku oraz zapewnienia wysokiego poziomu bezpieczeństwa i jakości tych produktów.

AKREDYTACJA W SYSTEMIE OCENY ZGODNOŚCI. KRAJOWA JEDNOSTKA AKREDYTACJI

Systemy oceny zgodności są bezpośrednio powiązane z systemem akredytacji. Tylko zastosowanie akredytacji jednostek oce-

niających zgodność, które tworzą systemy bazujące na normalizacji i metrologii, pozwala w pełni stworzyć kompletną infrastrukturę jakości, wspierającą i wzmacniającą szeroko rozumiany interes publiczny, reprezentowany przez organy administracji państwowej, w tym regulacyjne, przedsiębiorców oraz wszystkich konsumentów wyrobów i usług.

Polskie Centrum Akredytacji (PCA) jest jedyną krajową jednostką akredytującą upoważnioną do akredytacji jednostek oceniających zgodność oraz sprawowania nadzoru nad akredytowanymi podmiotami. PCA nadzoruje spełnienie przez te jednostki wymagań i warunków akredytacji na podstawie ustawy o systemach oceny zgodności i nadzoru rynku. Posiada także status państwowej osoby prawnej i jest nadzorowane przez ministra właściwego do spraw gospodarki. Zgodnie z rozporządzeniem [2] PCA jest jedyną uznaną krajową jednostką akredytującą, która została upoważniona do realizacji działalności akredytacyjnej w kraju oraz reprezentowania Polski w organizacjach regionalnych i międzynarodowych w tej dziedzinie.

Do najważniejszych zadań PCA należy prowadzenie procesów akredytacji i sprawowanie nadzoru nad jednostkami oceniającymi zgodność, tj. laboratoriami badawczymi, wzorcowymi, medycznymi, organizatorami badań biegłości, producentami materiałów odniesienia, jednostkami inspekcyjnymi, certyfikującymi wyroby, procesy i usługi (w tym działającymi w obszarach takich jak ochrona danych osobowych), jednostkami certyfikującymi systemy zarządzania oraz osoby, weryfikatorami EMAS i rocznych raportów emisji gazów cieplarnianych oraz biobankami.

Akredytacja a ocena zgodności

Akredytacja w rozumieniu postanowień rozporządzenia [2] służy formalnemu wykazaniu kompetencji jednostek oceniających zgodność do wykonywania określonych zadań, w tym działań technicznych. Stanowi integralną część ogólnosięciowego systemu obejmującego ocenę zgodności i nadzór rynku. PCA, tak jak każda inna jednostka akredytująca, działa w procesie jako strona trzecia. Jest niezależna i bezstronna, a oceny są prowadzone zgodnie z wymaganiami międzynarodowej normy PN-EN ISO/IEC 17011 [6], uwzględniając ustalone i powszechnie przyjęte międzynarodowe normy akredytacyjne oraz mające zastosowanie wymagania sektorowe, np. określone w obowiązujących przepisach prawa.

Akredytacje udzielane przez PCA są powszechnie uznawane w Europie i na świecie. Jest to związane z porozumieniami o wzajemnym uznawaniu wyników akredytowanej działalności w ramach EA (European co-operation for Accreditation) oraz dwóch organizacji o zasięgu światowym: ILAC (International Laboratory Accreditation Co-operation) i IAF (International Accreditation Forum), których PCA jest sygnatariuszem. Dzięki podpisanym porozumieniom certyfikat PCA jest uznawany praktycznie na całym świecie, podobnie jak wyniki akredytowanej przez PCA działalności (raporty, certyfikaty) są przepustką do swobodnego przepływu towarów i usług w wymianie oraz handlu międzynarodowym. Funkcio-

nujący system akredytacji przyczynia się do wzmocnienia zaufania do kompetencji jednostek oceniających zgodność oraz w konsekwencji do wydawanych przez nie certyfikatów i raportów.

Akredytacja oraz system oceny zgodności różnią się zasadniczo od innych funkcjonujących systemów autoryzacji, licencjonowania i form upoważnień. Istotą akredytacji nie jest wyłącznie weryfikacja spełniania określonych wymagań kompetencyjnych podczas procesu oceny akredytacyjnej.

Podstawą wiarygodności akredytowanych systemów oceny zgodności jest stały nadzór jednostki akredytującej nad akredytowanymi jednostkami oceniającymi zgodność, realizowany poprzez coroczne oceny w nadzorze i nadzór doraźny. Takie podejście do funkcji akredytacji prowadzi do stałego doskonalenia akredytowanych jednostek i zapewnia wiarygodność ich działań technicznych.

Rola akredytacji

Akredytacja buduje publiczne zaufanie do standardów i wymogów jakościowych. Akredytowane usługi oceny zgodności promują wymagania jakościowe (w obszarze regulowanym i dobrowolnym) oraz pozwalają weryfikować ich spełnianie. Szeroki zakres akredytacji udzielanych przez PCA odzwierciedla w szczególności zapotrzebowanie na te usługi ze strony regulatorów i zainteresowanych stron, praktycznie we wszystkich obszarach administracji rządowej i sektora publicznego. Organy regulacyjne, współpracując z PCA, zyskują

ważony rozwój rynku. Akredytacja ułatwia powstawanie innowacji, pomagając w budowaniu zaufania publicznego do nowych obszarów działalności. Niezależnie od tego, czy akredytacja jest częścią regulacji prawnych, czy funkcjonuje w ramach systemów dobrowolnych, PCA zapewnia, że odpowiednie normy lub kryteria jakości mogą być zweryfikowane i potwierdzone przez niezależną sieć jednostek oceniających zgodność. W rezultacie:

- certyfikaty, sprawozdania z badań, świadectwa wzorcowania i raporty z kontroli wydawane przez akredytowane przez PCA jednostki certyfikujące, inspekcyjne oraz laboratoria są uznawane przez zainteresowane instytucje w krajach będących sygnatariuszami wielostronnych porozumień (MLA/MRA);

- akredytacja stanowi obiektywny dowód na to, że organizacje działają zgodnie z jednolitymi standardami i najlepszą praktyką, a także jest istotnym argumentem przy wyborze dostawców oraz szeroko rozumianych wyrobów na rynku krajowym i międzynarodowym.

Akredytacja do celów notyfikacji w obszarze rozporządzenia w sprawie oceny zgodności wyrobów budowlanych

W ramach sprawowanego systemu PCA udziela akredytacji do celów notyfikacji jednostkom oceniającym zgodność. Akredytacja ma na celu wspieranie procesu notyfikacji prowadzonego w ramach unijnego prawodawstwa harmonizacyjnego i jest udzielana przez PCA w porozumieniu

Proces badań oraz certyfikacji wyrobów budowlanych jest kluczowy dla zapewnienia bezpieczeństwa i jakości w budownictwie.

zaufanego i doświadczonego partnera oraz dostęp do uznanej na całym świecie i ugruntowanej usługi. We wszystkich obszarach sprawowanego systemu akredytacji PCA ma udokumentowane doświadczenie i skuteczne narzędzia, które mogą ułatwić realizację polityki i celów administracji rządowej, a także wspierać zrówno-

z właściwymi organami notyfikującymi. Jest udzielana oraz nadzorowana przez PCA na zasadach i w sposób dający zaufanie organom notyfikującym w procesie notyfikacji jednostek oceniających zgodność zarówno co do kompetencji jednostek, jak i spełniania przez nie mających zastosowanie wymagań przepisów prawa.

Ogólne zasady akredytacji do celów notyfikacji są określone w dokumencie PCA – DA-11 [7]. W zależności od rodzaju i zakresu działalności będącej przedmiotem notyfikacji PCA udziela jednostkom oceniającym zgodność właściwą akredytację w odniesieniu do preferowanych dla celów notyfikacji norm akredytacyjnych. Dobór preferowanych norm akredytacyjnych wynika z postanowień dokumentu obowiązkowego European cooperation for Accreditation (EA) – EA-2/17 [8].

Zgodnie z powyższymi zasadami akredytacja do celów notyfikacji w obszarze rozporządzenia [1] jest udzielana jednostkom realizującym działania w ramach:

- systemów 1+, 1 oraz 2+ w odniesieniu do wymagań normy PN-EN ISO/IEC 17065 [9];
- systemu 3 w odniesieniu do wymagań normy [5];
- nowego systemu 3+ w odniesieniu do wymagań normy PN-EN ISO 17029 [10] (wstępne założenia na poziomie EA).

Szczegółowe zasady i procesy akredytacji oraz nadzoru jednostek oceniających zgodność do celów notyfikacji w obszarze rozporządzenia [1] są określone w adekwatnych do norm akredytacyjnych programach:

- w przypadku systemów 1+, 1 oraz 2+ – DACW-01 [11] oraz sektorowy DAN-01 [12];
- w przypadku systemu 3 – DAB-07 [13] oraz DAN-01, a systemu 3+ – DAVG-01 [14] oraz sektorowy DAN-01.

Dodatkowo w przedmiotowych akredytacjach są stosowane wymagania dla jednostek notyfikowanych określone w rozporządzeniu [1] oraz mające zastosowanie postanowienia dokumentów i decyzji administracyjnych grupy koordynującej jednostki notyfikowane. Należy również mieć na uwadze, że akredytacja do celów notyfikacji – tak jak pozostała działalność PCA – jest realizowana zgodnie z zasadami i warunkami dotyczącymi udzielania oraz utrzymywania akredytacji określonymi przez PCA zgodnie z wymaganiami normy [6]. Zasady oraz warunki akredytacji są określone w dokumentach PCA i dostępne na stronie internetowej w zakładce: Publikacje/PCA.

PODSUMOWANIE

System oceny zgodności wyrobów budowlanych funkcjonujący w Unii Europejskiej, w tym w Polsce, jest usankcjonowany zarówno prawnie, jak i normatywnie. Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2024/2769 [3] z dnia 30 maja 2024 r., uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 305/2011 w zakresie systemu oceny 3+, oraz rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/3110 [4] z dnia 27 listopada 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych zasad wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylające rozporządzenie (UE) nr 305/2011, a także nadal obowiązujące w określonych obszarach rozporządzenie (UE) nr 305/2011 wspólnie tworzą ramy prawne wyznaczające wymagania dla wyrobów budowlanych. Wymagania te dotyczą jednostek oceniających zgodność, w tym jednostek notyfikowanych, realizujących przewidziane prawem zadania i procedury określonych systemów oceny oraz samych wyrobów budowlanych. W powiązaniu z normami zharmonizowanymi regulacje prawne definiują wymagania, metody badań i kryteria oceny wyrobów oraz zasady ich wprowadzania do obrotu.

System oceny zgodności wyrobów budowlanych w Polsce jest wzmocniony poprzez zaangażowanie akredytacji, która jako strona trzecia weryfikuje w sposób bezstronny, niezależny i mający uznanie międzynarodowe kompetencje wszystkich jednostek oceniających zgodność, realizujących zadania techniczne w poszczególnych systemach, w tym kompetencje tych jednostek jako notyfikowanych. Oparcie systemu oceny zgodności wyrobów budowlanych na działaniu i wsparciu szeroko rozumianej infrastruktury jakości gwarantuje wiarygodność i rzetelność wyników oceny wyrobów, a także stanowi podstawę pełnego zaufania ze strony regulatorów, przedsiębiorców oraz – w efekcie – konsumentów co do jakości i bezpieczeństwa użytkowanych produktów. Podkreślenia wymaga również fakt, że aktualne wymagania przepisów i norm

w odniesieniu do wyrobów budowlanych wprowadzają również konieczność ich weryfikowania pod kątem oddziaływania środowiskowego poprzez określanie i ocenę charakterystyk zrównoważenia środowiskowego. ■

Literatura

- [1] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 305/2011 z dnia 9 marca 2011 r. ustanawiające zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylające dyrektywę Rady 89/106/EWG.
- [2] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 765/2008 z dnia 9 lipca 2008 r. ustanawiające wymagania w zakresie akredytacji i nadzoru rynku odnoszące się do warunków wprowadzania produktów do obrotu i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 339/93.
- [3] Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) 2024/2769 z dnia 30 maja 2024 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) NR 305/2011 przez ustanowienie systemów oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych mających zastosowanie w odniesieniu do zasadniczych charakterystyk dotyczących zrównoważenia środowiskowego oraz zmieniające rozporządzenie w odniesieniu do oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych w oparciu o podejście modelowe.
- [4] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/3110 z dnia 27 listopada 2024 r. w sprawie ustanowienia zharmonizowanych zasad wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylenia rozporządzenia (UE) nr 305/2011.
- [5] PN-EN ISO/IEC 17025 Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących.
- [6] PN-EN ISO/IEC 17011 Ocena zgodności – Wymagania dotyczące jednostek akredytujących akredytację jednostek oceniających zgodność.
- [7] DA-11 Akredytacja jednostek oceniających zgodność do celów notyfikacji.
- [8] EA-2/17 Dokument EA dotyczący akredytacji do celów notyfikacji.
- [9] PN-EN ISO/IEC 17065 Ocena zgodności. Wymagania dla jednostek certyfikujących wyroby, procesy i usługi.
- [10] PN-EN ISO 17029 Ocena zgodności. Ogólne zasady i wymagania dla jednostek walidujących i weryfikujących.
- [11] DACW-01 Akredytacja jednostek certyfikujących wyroby.
- [12] DAN-01 Akredytacja jednostek oceniających zgodność do działalności objętej Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) Nr 3005/2011 (CPR).
- [13] DAB-07 Akredytacja laboratoriów badawczych.
- [14] DAVG-01 Akredytacja jednostek weryfikujących i walidujących.